

Діточий Світ

CHILDREN'S WORLD

РІК I.

ЧЕРВЕНЬ, 1924.

ЧИСЛО I

Одинюкий ілюстрований місяч-
ний журнал для Української мо-
лоді в Канаді і Злуч. Державах.

The only illustrated Ukrainian
monthly magazine for children
in Canada and United States.

Праця єдина з неволі нас вирве,
Нумо до праці брати!
Годі лякатись! На діло святеє
Сміливо будемо йти!

Ворис Грінченко.

CHILDREN'S WORLD

683 BURROWS AVE

WINNIPEG, MAN.

Діточий Світ

Одиникий ілюстрований журнал для українських дітей в Канаді і Америці.
Виходить раз на місяць.

Видає "Діточий Світ"

С. М. Дорошук, Редактор.
Йосиф Богоніс, Управитель.

ДІТОЧИЙ СВІТ.

683 Burrows Ave., Winnipeg, Canada

Річна передплата в Канаді \$1.50

Поза границями Канади \$1.75

Children's World

The only illustrated Ukrainian magazine for children in Canada and United States

Published monthly by

S. M. Doroschuk, Editor.
Joseph Bohonis, Manager.

CHILDREN'S WORLD

683 Burrows Ave., Winnipeg, Canada

Subscription per year in Canada \$1.50

Subscription per year Abroad \$1.75

М. І. СОХАЦЬКИЙ

Артистична Переплетня Книжок.

Приймаю до справи різні книжки в томах і поодинокі. — Спеціальна оправа книжок пильних, правничих, торговельних, молитовників і ин. ... Оплатиться вам мати книжку оправлену в сильну і гарну оправу. ...

Заходіть, або пишіть на нижню адресу:

М. І. SOCHASKY

275½ Selkirk Ave.,

Winnipeg, Man.

ГОСПОДАР

Одиникий Український Господарський Журнал в Канаді і Злучених Державах.

Виходить місячно. — Річна передплата \$1.50.

Почтова адреса:

HOSPODAR

P. O. Box 1616,

Winnipeg, Man.

РОДИЧІ І ВИХОВАТЕЛІ ДІТЕЙ!

Не жалуйте \$1.50 на рік для своїх дітей. Запринімайте для них "ДІТОЧИЙ СВІТ", одиникий ілюстрований журнал для українських дітей в Канаді і Америці.

Коли хочемо бути сильним народом, то виховуємо своїх дітей. Не повинно бути ані одної української хати де-би не знаходився "Діточий Світ". Доляра і пів на рік не є нічим в порівнянні до тієї користи, яку діти черпають з сего журналу, як морально так й духово.

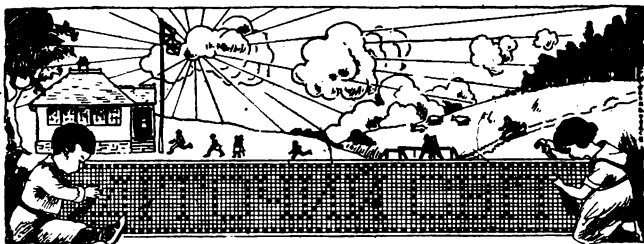
Спішіть з передплатою СВИТЧАС і приєднуйте нових передплатників! Молодість не жде! Діти се наша світоч.

Передплату шліть на адресу:

CHILDREN'S WORLD

683 BURROWS AVE

WINNIPEG, MAN.

РЖ I

ЧЕРВЕНЬ, 1924.

ЧИСЛО I

Нічого на світі
Без труду не має;
Найменше змагання
Борні вимагає.

ЛЮБИМ ДІТОЧКАМ.

Отсе вам, любенькі діточки „Діточий Світ”, що ви-ріс на просторих стенах нашої прибраної вітчизни. При-йміть його радо, — се-ж ваш обов'язок. Час вже, щоб и діти мали свій часопис.

Читайте його, діточки. Поширюйте його хата від хати, так, щоб и в кожній місцевості не було ані одної хати, де-б не знаходився „Діточий Світ”, одинокий ді-точий журнал. Коли старші люди мають свої часописи, читають їх, то и діти повинні мати. Глядіть, щоб и кожда дитина мала „Діточий Світ”, і читала його. Гідне діло варте вашого попяртя.

„Діточий Світ” буде для вас розрадою і порадою: жерелом з котрого черпатимете багато, багато. „Діто-чий Світ” буде містити ВСЕ, що діти люблять читати; до того буде мати дуже много різних ілюстрацій, образців. Тож, читайте все, що є в „Діточім Світі” уважно, а знай-дете заховану тайну: як на світі жити, як цінити добро і працю а оминати і вистерігатися перобства, лінивства і зла. Навчайтесь всего доброго, щоб колись як виростете, було з чим вийти у світ. Любіть одно другого і любіть працю. Як звикнете тепер працювати, то се стане для вас за найпевніше і найбільше багатство. Працею усе осягнете і всі перешкоди легко поборите.

А передовсім ростучи, не забувайте на сю землю,

на якій виріс „Діточий Світ“, не забувайте на нашу дорогу українську мову. Тримте у кожну хвилину, що ви діти великого і славного українського народу, якого тепер лише вороги закули у важкі кайдани. Шануйте свою мову і пісню, славу на весь світ, — то вас й чужі пошанують. Учіться, читайте! До праці над собою, до науки, і світла.

А у вашій праці — науці, за дорогесказ стане вам ваш журнал „Діточий Світ“ і поведе та підтримає вас через перні ступні життя, щоб ви колись могли стати здорові, сильні умом і тілом для слави і добра українського народу, та всієї землі, на якій вам тепер приходитьесь жити.

„Діточий Світ“ поведе вас до кращого життя, розвине в вас умови сил, віру в себе, певність, і охоту до праці над собою для вашого власного добра.

Не читайте лише самі, але також читайте „Діточий Світ“ і другим дітям. Заохочуйте їх, щоб і вони стали його сталими читачами. Коли-же знайдуться такі діти, що ще не зміють по українськи читати, то навчіть їх. Вони вам за це певно колись подякують, та згадуватимуть вас добрим і щирим словом. Колись українська дитина повинна знати по українськи читати і писати.

Просвічуєтесь самі, та вчіть других. Словняйте свій обов'язок єму проти своїх ближніх. В просвіті ваша сила. Добре робіть, добре буде. Лише учіться! Читайте самі, читайте і другим; учіться самі та й підучуйте других! Це святе діло.

Старайтесь мати багато українських діточих книжок. Книжки, це найбільший скарб, — найбільші наші приятелі, бо дають нам розуму й мудрости без котрої ніхто на світі людина нічого не варта.

Хто хоче яких гарних книжок, то зможе дістати їх через редакцію „Діточого Світа“.

Коли маєте який цент, то не тратьте його марно а складайте, а коли вже збереться кучоночка, тоді пішли її собі за книжочками. В кожній хаті діти повинні мати багато своїх діточих книжочок.

Хто більшу бібліотеку має,
Той більше з неї користає.

Хмара Рідної Школи

Охочо.

Турн. С. А. В.

Врі-гніє мбо-лі рі-гне сло-во,
 в ній на-гі-є на об-но-ву
 з не-ї ви-лисе на-ле мо-ре
 стру-є сві-тла у про-сто-ри
 І о-грі-є хлоп-ські ти-ни,
 і про-ті-ни вха-ту ха-не
 І роз-не-не тьми дов-го-ла
 у-кра-їн.-ска Рі-дне Шко-ла.

В рідній школі, рідне слово,
 В ній надія на обнову,
 З неї вилисе наче море,
 Струя світла у простори.
 І огріє хлопські тини,
 І проміння в хату кине
 І розжене тьми довкола.

Українська Рідна Школа.

З неї виїде племя свідче.
 Що доборе вражі сили,
 Що обійме менших братей,
 Сонних клинє в біл завогтий,
 А в тім бою зломить шута,
 Що в нех наша доля скута
 І підійме рабські чола

Українська Рідна Школа.
 Константина Малицька.

КОНКУРС.

Коли час, так працюй,
Займайтесь у вору:
Так усім сподобається
І веселість свою.

Григорій Дікстрей.

„Діточий Світ“ буде роздавати на першого кожного місяця належиту нагороду всім тим діточкам, котрі напишуть, щось нового зі своєї власної голови. Коли хочете знати, про що писати, то глядіть на „Програму Журнала“ в сім числі на сторони 5.

Дуже гарні вибороти також одержать всі ті діти, котрих рисунки будуть найкращі.

Рисовання і писання мусить бути лише на одній стороні паперу. Рисувати і писати належить щось нового, чого ще нігде нема. Відписувати, або відрисовувати не можна, се не чесно.

Писання і рисунки мусять бути в редакції не пізніше як на 25-го кожного місяця. Рисунки посилайте між грубими картками, вони так не пінуться.

Найкращі рисунки будуть поміщені в „Діточім Світі“.

ДЛЯ ВСІХ.

Хто перший з дітей або зі старших напише і пришле до редакції діточу сценку на одну, дві або й більше дій, — одержить \$5.00 нагороди.

Отже, любі діточки, маєте велике поле, велику нагоду до напису. Думайте, видумайте щось нового, напишіть, нарисуйте щось нового і присилайте до „Діточного Світа“, а одержите дуже гарну нагороду за свою працю.

Редакція.

ЗАМІТКА.

ХТО має які книжки, рукописи, або які інші матеріали пригожі для дітей (не робить різниці в якій мові), ласкаво зволить прислати їх до редакції „Діточного Світа“. За відповідний матеріал винагороджуємо.

Редакція.

Хто за місяць червень, збере найбільше передплатників для „Діточого Світа“, одержить велику і дуже вартісну нагороду.

Ану, хто перший?

Редакція.

ПРОГРАМА ЖУРНАЛА.

„Діточий Світ“ буде містити дуже цікаві, і цінні матеріали для дітей. В „Діточім Світі“ буде ВСЕ ТЕ, що діти люблять, і з чогоб діти якнайбільше користали — як морально так й духово.

В „Діточім Світі“ кожда дитина знайде для себе свій куток, потіху і науку. Нашим завданням є: зробити сей журнал таким, щоби його всі любили, і не могли обійтися без него; а завданням і обов'язком всіх родичів й вихователів молодіжї повинно бути: щоби сей журнал якнайширше розповсюдити, так щоби не було ані одної української дитини, котраб не читала свій одиникий журнал. Час щоби і діти мали свій журнал! „Діточий Світ“ стане для дитвори дорогосказом, після котрого, вона поступати ме та розвивати свої умови сили.

ЩО БУДЕ МІСТИТИСЯ В „ДІТОЧИМ СВІТІ“?

- 1). Домашня або початкова географія; статті і замітки з науки природознавства; цікаві явища в природі; винаходи; відкриття; як робити позиточні річі; гігієна для дітей; спеціальні лектури початкової музики; драматика; укр. мова і т. п.
- 2) Поезії, вірші, афоризми, акростиhi, приказки, приповідки; про українську пісню; про народних співаків і т. п.
- 3). Казки і оповідання з життя природи, байки, пригоди; історійки і т. п.
- 4) Нові пісні з нотами на два і більше голосів.
- 5). Діточі сценки, або штуки театральні.
- 6). Забави для дітей.
- 7) Сміхованки в образах і писемні.
- 8). Всілякі лемнголовки, як шаради, загадки, ребуси, льотогрифи і т. п.
- 9) Місце для переписки дітей.

СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО „ДІТОЧОГО СВІТА“.

ХТО бажає стало отримувати сей цінний журнал, повинен сейчас прислати передплату.

Слідуюче число „Діточого Світа“ вишлемо тільки тим, що пришлють передплату.

Цілорічна передплата виносить всего \$1.50, — майже нічим в порівнянні з тим скарбом, який діти черпатимуть з сего журналу.

Сподіємось і віримо, що всі вихователі дітей не пожалують сеї маленької суми для добра своїх дітей.

Передплату просимо надсилати на слідуючу адресу:

CHILDREN'S WORLD

683 BURROWS AVE.

WINNIPEG, MAN.

КІЛЬНА УВАГ ПРО СЕЙ КРАЙ, ДЕ ЖИВЕМО.

Ми живемо в багатім краю, Канаді. Канада се наша нова, улюблена вітчизна. Ми її любимо задля її розлогих степів, озер, лісів, гір, рік і буйних піль.

Ми повинні любити сей край і бути його добрими і примірними горожанами. Щоб бути його добрими синами і доньками, то ми повинні дуже радо учитися, просвіщатися, щоб сей край більше пізнати. Ростучи, ми повинні учитись та пізнавати всі його закони, правила, весь устрій сеї держави, — щоб, коли виростемо, могли брати дійсну участь разом з другими в його розвитку для спільного добра.

ПРИСВЯТА.

Кохані рідні діточки!
Вам до науки, до читання,
На добрий спомин й навчання
Я написав сі баечки.

Коли робота ся моя
Вам, серед радісного сміху,
Дасть задоволення й утіху, —
Щасливий, дітки, з вами й я!...

С. Черкасенко.

ЯК ГРИЦЬКО ЛАПАР РИБУ.

Грицько і його сестричка, Маруся жили з своїми родичами недалеко одного місточка в Канаді на фармах. В сусідстві коло них мешкав самотний чоловік, Николай, котрого Грицько і Маруся кликало дядьком. Діти дуже любили дядька Николая.

А знаєте, чому Грицько і Маруся так дуже любили дядька? Не тому, що він їм часто купував всілякі забавки, як коники, пєсїки, ляльки і візочки, — але тому, що він оповідав їм різні історїйки, казки, пригоди і байочки.

Бувало, як дядько Николай розказує які казки або байки, то Грицько так щільно слухає, що здавалося, Грицько їх так й проковтує, а що до оповідань про українських козаків — то діти їх найліпше любили. Вони дуже любили слухати про козаків, як ті воювали з Татарамп, з Турками, з Поляками та з Москалями; а надто вже про хороброго і відважного Кривоноса, як то він в армії Хмельницького пражив Ляхів.

Дядько не тільки, що був письменний, але вмів так гарно оповідати, що здавалося се все було живе, наче бачили те все на яві, про що дядько розказує. А полковник Кривонос, то таки привиджався Грицькови і Марусі: спльний, здоровий, в козацькій одежі, з шаблею в руці, та з великим мов сокира ножом. Грицько аж обіймав дядька за пліч, з радості, а Маруся легонько стискала дядька за руку. Деякі байки й оповідання, котрі найбільше подобалися дітям, — дядько мусів переповідати по кілька разів, а про Кривоноса, то щось аж десять разів.

Любили діти дядька і за се, що він вмів їх повеселити, і пожартувати з ними. Часом діти брали дядькові жарти за дійсну правду, бо ті жарти були подібні до правди.

Одного разу дядько приніс їм три великі риби. Давучи їх Грицькови і Марусі, сказав:

— Нате діти, дайте своїй матусі. Я зловив їх в ставі коло Журавського.

В тій хвилі мати зачула їх розмову і попросила дядька до хати. Грицько дивився то на рибу то на дядька.

— Пропшу, скажіть мені дядьку, як ви ловите рибу? — питає цікавий Грицько. Я би хотів хоч одну таку

велику злапати, як ви, — говорив даліше Грицько, тримаючи дядька за руку.

— Ти цікавий знати, га? Ну, то-ж слухай: Коли ти хочеш злапати таку велику рибу, як я, то мусиш взяти грубий мотуз і патики. Мотуз мусиш прив'язати до одного кінця патики і вкинути у воду, а другий кінець мусиш кріпко держати в руці і уважати. Коли риба сяде на патики, то щобиш тоді легесенько вхопив її за хвіст; по середині не лапай, бо риба слизька і може виповзнутися з рук.

Грицько справді підбіг до риби і помацав чи слизка.

— А як вона скочить з патики, коли я схочу її злапати? — питався зацікавлений Грицько.

— Не бійся, не скочить! Риба дуже любить їздити на патику, лише роби, як кажу, а все буде добре! сказав дядько, усміхаючись.

— Чи риба є всюди, і в нашім озері? — питав Грицько.

— Є, є Грицьку! Рано навіть в росі їх можна здібати — potwierдив дядько.

— А чому я їх ніколи не видів в нашім озері? — питався Грицько.

— Бо вони дуже говаються від таких малих, як ти, — але ти покажи їм патики, а побачивши, що якась риба вилізе провестися — впевняв дядько Грицька.

Скоро лише дядько вийшов з хати, Грицько вже шептав Марусі на ухо, щоби йшла з ним ловити рибу. Зараз кинулися шукати мотуза і патики; прибігли до стайні. В стайні стояла корова з телятком, а на рогах в неї був грубий мотуз. Грицько скоро здіймив його і прив'язав до патики, який Маруся знайшла між дровами і ледки тягнула за собою.

За хвилинку Грицько з Марусею бігли вузенькою стежечкою, що вилася поміж низенькими корчицями. За ними біг їх великий, чорний, кудлатий пес, Гривко.

Над озером Грицько поправляв свою вудку, а Маруся тимчасом шукала за вигідним місцем, яке знайшла між пуваром. Був там величезний камінь, на котрім обоє примістилися, а навіть пес Гривко, сидів собі коло них вигідно.

Грицько зі всієї сили кинув мотуз з патином у воду, а за другий кінець патики держав кріпко за гудз.

Сидять, вони, тай сидять, а риба не приходить. Маруси вже надокучило стільки чекати, отже вона вилізла з шувару на беріг побавитися та налюбуватися пахучими квітками, — прислухатися милому щебетанню пташок. Грицько також пішов з нею. Він положив свою голову на передні лапи, і заснув.

Грицько сидів на камені сам, і держав грубий патики в руці. Він пильно приглядався всім рухам води. Під найменшою булькою йому привиджувалася риба.

Сонце вже ховалося за гори й ліси, а Грицько сидів . . .

Нараз щось ворухнуло патином. В Грицька серце забилося живіше. Він витріщив свої очі так широко, що здавалося — весь світ міг втопитися в них . . . На патики вилізла велика жаба. Вона здивовано дивилася на Грицька, а Грицько на неї.

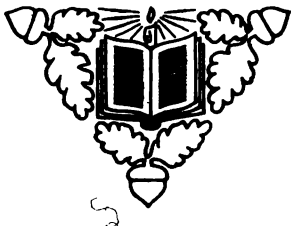
— А може се справді така риба? — думав Грицько, недовіряючи собі.

Він легесенько притягав жабу з патином до берега, щоби глянути, чи вона має який хвіст, за котрий він мігби її вхопити.

На дворі вже темніло, а Грицько радувався, що зловить дивну рибу. Він тягнув патики і готовився вхопити її за хвіст. Та ледви Грицько ворухнувся, як жаба пубовстнула в воду, і цезла. Грицько ще довго дивився в крутильце води, і думав собі:

— Я не хочу вірити, що се була риба, — а може . . . Се мусіла бути риба, я знаю... Але я ще її злапаю завтра! — і пішов до дому вечеряти . . .

Анна Арабська.

МАЛІ ГЕРОІ.

Не думайте, любі діточки, що аби стати славним на весь світ героєм, треба бути дорослим. Зовсім ні. Шляхотне і готове до жертв серце бє також і у молоденькій груді, треба лиш вийти слухати голосу малого серденька.

В Лондоні, столиці Англії існує товариство, яке називається „Royal Humane Society”; задачею того товариства є тим, які виратовують комусь життя, розділяти нагороди.

Отсе товариство існує уже цілих 135 літ. Кожного року воно оголошує вжити, у яких нерав можна найти приклади незвичайного героїства і самопожертвования.

І так в приїцятих роках минувшого століття, в записках отсего товариства читаємо про одного молодого, бо ледви 16 літнього хлопця, прозваного „Captain Fiser” ось таке:

В Лондоні втопився 14-літний хлопчина, коли купався в ріці зі своїм братом. Коли переведжено слідство, виступив 16-літний хлопець, і подав до протоколу, що він добув з води отсего утопельника, та на жаль, він прийшов за лізно кілька мінут і не міг вже його привернути до життя. Запитаний про імя, відповів, що його називають „Captain Fiser”.

Здивований урядник запитав, відки він походить до сего надзвичайного імени. Хлопчина окромно відповів, що його сусіди надали йому се імя тому, що він вже виратував двох людей від смерти в ріці, а трох добув вправді з води, але на жаль, вже мертвих, бо прибіг запізно.

Коли урядникови потвердили свідки сі слова хлопчини, він його похвалив і обіцяв донести про се товариству „Роял Юмен Сосайті”.

Хлопчина подякував і хотів продовжати опис нещастя, коли нараз вбіг хтось, голосно кличучи, що перед хвилиною впав якийсь чоловік у воду.

Заки присутні мали час ставитися, хлопець вже був над берегом ріки. На дворі було вже темно, а ріка в тім місці була надзвичайно рвуча; присутні почали кричати хлопцеві, аби даром не наражав життя, та радше заждав, поки наспіє дальша поміч.

— Ждати, — коли там гине чоловік!

І заки принесено ліхтарні та шнур — хлопець-герой витягнув уже на беріг не лиш мушину, але і малу дитину. Їм вратував життя лиш тому, що не ждучи на дальшу поміч, сам, з нараженням власного життя, кинувся сейчас у воду.

Як виявилось, мушина був лянний, і несучи дитину на руках, піткнувся і впав у ріку.

Коли по сім випадку урядник став продовжати так нечаяно перерване переслухання, явився опять „Captain Fiver”, хотая все його убрання було до нитки перемочене.

Сей геройський вчинок молодого хлопчини згадане товариство величаво надгородило.

Та не лиш через уратовання життя другим відзначувалися молоді хлопці.

Як примір відваги і послуху може послужити 13-літний хлопчина, Арнолд. Коли в році 1797 Французи запрожували його родинному селови, батько Арнолда мерщій поховав все, що лиш міг на борзі зібрати з дорогоцінностей і гроша, хотаячи хоч що вратувати перед наїзником. І дійсно, громада Французів вдерлася в село, пльондруючи і рабуючи все, що лиш попало. Батька Арнолда загально уважали багатцем. Тому і Французи надіялися, що найдуть в його домі багату добычу.

Коли ворог надходив, усім вдалося втечи, лиш малий хлопчина, Арнольд, попався в ворожі руки. Та як його не страшено, хлопчина не хотів сказати, де його батько сховав гроші; він заєдно відповідав на всі погрози, що він не може нічого сказати, бо татуньо йому наказав. Даремно страшили його шаблями, даремно прикладано йому дуло карабіна до грудей, грозячи застріленням. Хлопчина дріжаа зі страху на усім тілі, з плачем благав дарувати йому життя, та не зрадив таки нічого і остав слухняним словам свого батька.

Розлючені жовніри уже звязали йому руки і ноги та хотіли його вкинути в кринищу, коли, на щастя, переходив дорогою якийсь вищий офіцер. Сей дізнавшись про все, похвалив малого героя та забрав зі собою. А коли в невдовзі вернули родичі, глядаючи за своїм сином, він їх взяв в свою охорону і хвалив їх, що зміли виховати такого слухняного сина.

Та ми розповімо вам, любі діточки, про одного, ще молодшого від попереднього, героя. В місті Леопольдстад, в році 1811 в одній возівні, о годині 4-й раню, вибухнув вогонь. В отсій то возівні находився склад всяких матеріялів, які дуже легко вибухають і сильно горять. На подвір'ю, коло возівні стояло кількадесять купецьких возів наладованих усяким добром. Підчас наступившого замішання, коли старанося передовсім видістати з подвір'я вози з товарами, відзначився неустрашимому відвагою передовсім один малий, убого одітий хлопчина.

Коли остаточно погашено небезпечний пожар, найшох один багатий купець малого героя, як він з умучення і утоми положився на мішку і смачно спав. Збудивши його, дізнався, що хлопчина називається Франьо Ренц і є сиротою; прийняв його далекий свояк, який однак сам не мав що їсти.

Купець щедро обдарував хлопчину, та приїхавши до столиці, розповідав усюди про малого героя. Вістка про него дійшла аж до відома царя. Цар так зацікавився малим героєм, що взяв його до себе і знявся його долею і вихованням.

Оттак всяке гарне діло найде завжди належну нагороду.

Присяга.

Присягаю, що від нині
Я ледачим вже не буду;
Не змарную ні хвилини
Без праці і труду.
Бо сміються з мене люде,
І нагану всюди маю, —
Але сего більш не буде,
Бо я присягаю:
Я врочисто присягаю:
Присягаю, що від нині
Буду пильно про все дбати,

І робити, що лиш гідне,
Щоб пошану мати.
Нашо мені, щоб казали:
„От — ледача, зла дитина!“
Коли певно можу бути
Примірний хлопчина...
Ой, хто робить добрі діла,
Вносить себе на дусі,
А хто байдужний до всего,
Караєсь по заслугі...

С. М. Д.

ГАРНИЙ ЗВИЧАЙ.

В Італії поміж дітьми є звичай складати бібліотеки і роздавати иншим дітям, або школам.

Робиться се так: коли у якого хлопчика чи дівчинки є книжки такі, що хотілосьби, щоби і инші діти їх читали, то така дитина складає з тих книжок бібліотеку. Се нічо, що в такій бібліотеці нераз є всего лиш 5 або 6 книжочок. Сю бібліотеку вона посилає своїй часописи з просьбою, передати ті книжки тому, кому Редакція вважає потрібним; або й самі діти нераз кажуть, кому чи котрій школі книжки передати.

Звичайно таку бібліотеку присвячують кому небудь з своїх рідних або кому з улюблених письменників, чи пам'яті рідних героїв.

Часто діти збирають ті гроші, що їм дають рідичі на ласощі і за них купують книжки до бібліотеки. Іноді для такої цілі збирається цілий гурток дітей і вони самі вибирають книжки, та посикають їх до редакції. Є такі діти, що зложили по 5 або і по 6 таких бібліотек і тим вони вчинили велику втіху і добро таким дітям, що не мають спроможности самі купувати собі книжочок.

Чи наші діточки не моглиб наслідувати сей прегарний звичай? Хто з вас охочий, нехай напише до нас, а ми подамо йому вказівки і ради, як закладати бібліотеки, та що до них купувати.

Сей звичай є дуже гарним до наслідування.

Книжки — се морська глибина,
І хто впірнув в них аж до дна,
Той хоч труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

(Іван Франко).

ЗАГАДКИ.

1

Мила подруга.

Мов та весна
Гожа вона,
Та любенька, —

Мила така
Товаришка
Малесенька.

Найлюбійша,
Наймиліїша
З подруг, діти,

Ї знають,
І кохають
Всі на світі.

Хоч не видна,
Та хто до дна
В ній пірнає,

Той дивний
Скарби з неї
Витягає.

Скарби тії
Дорогії
Люблять діти;

Ї добрі люде
Люблять всюди
Їх на світі.

Вони радість
І веселість,
Потіха й сміх, —

Тай розрада,
І порада
Для всіх, для всіх...

Хоч не видна,
Та хтож вона,
Хто з вас знає?...
Вона мовчить, —
Та всіх навчить...
Ну... хто вгадає?

С. М. Д.

2

ХТО СЕ?

Бачить — не бачить,
Чути — не чує,
Мовчки говорить,
Добре мудрує;
Кривду соромить,
Правди навчає,
Часом жартує,
Смішки справляє;
Люба розмова;
Дай Боже, діти,
З нею до віку
Знатися — дружити.

3

Біда ріля, чорне насіння, хто
вміє — посіє, хто знає —
той відгадає?

4

Не корч, а з листочками
Не сорочка, а шита,
Не чоловік, а розмовляє?

5

Ні пам'яті, ні язика
У неї не має;
А що знає, — тобі скаже
І не забуває.

Праця і Забава.

6
Ребус.

ко	ка
1. —	—
ва	рок

7
100 рож 100 їть г 1 у?
8

Шарада.

Перше з другим є у воза,
Однак скоро поспуєся,
Коли на четверте з третим
В повнім розгоні наткнеся.
Саме третє — заіменник.
Який? треба відгадати!
До третого додай друге:

Мусить кожда прачка мати.
І здивуєшся немало,
Що з усіх єя місто склало.

9
Льотогриф.

Коли на п ся починає,
То всяке дерево се має;
Як замість п ти д положиш,
З него брата noci зробиш.

Акростих.

Школа діточки милі;
Коли її не любите охочо;
Она єдина ваша кохана,
Ласкава матір діточа.
А що се воно?

Ів. Микитин.

ПОРАДИ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Ніколи не марнуйте часу.

Ходіть до школи. Робіть свої задачі точно і на час.

Ніколи не отягайтеся до завтра з тим, що можна
добре зробити нині.

Читайте багато добрих книжок.

Над усім думайте, розважайте, а будете ліпшими,
від ваших сусідів...

Не вчіться злого, звертайте всі свої думки на щось
добре, коли бажаєте бути добрими. Вчіться любити щось
гарне, чисте і святе, то і самі будете гарними, чисті сер-
цем і сумлінням.

Приставайте з добрими для свого власного добра.

Будьте приличні. Тримайтеся чисто... Чистота —
се здоров'є. А в здоровому тілі здорова душа і розум...

Чиніть добро другим, то і вам буде добре.

Будьте ввічливі, чемні, веселі і приємні для всіх.

Любіться...

ХТО МУДРИЙШИЙ.

Давно се діялося. Я ще маленьким був, ходив до школи на фармах. Школа від нас була далеко, і я мусів вставати рано, щоби бути на час в школі. За весь час мого ходження до школи, я ніколи не спізнився. Мене звали пильним школярем. Часом, навіть учитель мене похвалив, як було за що, і я йому був за все вдячний. Називався він Йосиф Косинин, і був моїм першим учителем, що навчив мене по українськи читати.

Одного літнього дня, як всі діти вже були в лавках, кожде з книжкою перед собою, каже до нас учитель:

— Діти, нині для вас буде несподіванка. Ви вже де-що навчилися, деякі з вас вже кінчать першу класу, отже, ви вже троха де-що знаєте, — але я не знаю: Хто з вас мудрійший? — мабуть ви всі цікаві про се довідатися. Отже, як ми довідаємося — хто з вас мудрійший? — питає учитель.

Ніхто не вмів відповісти на се питання. Були різні відповіді, але жадна не задовольняла учителя.

Нас було пятьдесят дев'ятеро дітей.

Отже учитель каже до нас:

— Ми зараз дізнаємося. Хто з вас відповість точно на всі питання, — той очевидно буде мудрійшим в класі, і заслужить на похвалу та надгороду. Надгорода буде десять українських книжочок.

Я страшно нетерпеливився, бо я дуже хотів виграти книжочки. Я перший, за всіх, найскорше підніс свою руку до гори, і був послідний, що опускав її на діл, — хоч часами і не знав що маю говорити та яку відповідь дати на питання учителя. Але даремні були мої бажання, — бо чим більше я нетерпеливився, тим більше плутався. Книжочок я не виграв.

Книжочки виграв один хлопчик на ім'я Стефан Дубило. Був се собі маленький хлопчина і дуже тихий. Звичайно, коли другі діти гралися, бігали на павзі, то він лише троха побігав з дітьми і назад до школи. Він все мав щось до роботи...

Завдяки його пильності, — осягав він свої успіхи.

Тамлю, як нині, сі слова, котрі нам учитель написав крейдою на цілу таблицю:

„Не в тих сила, що кричать, —
Сваряться, пустують;
А в тих сила, що мовчать,
І тихо працюють”...

— Таким учеником між вами є Стефан Дубило.
Чесť йому за се!... Ось, твоя надгорода, — сказав учи-
тель, подаючи гарні українські книжочки Стефанови.

Стефан подякував, а ми всі надгородили його гуч-
ними оплесками.

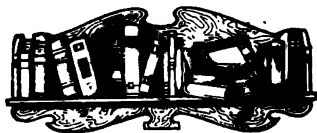
Всяка пильна праця приносить овочі і славу.

ПИТАННЯ.

Вважаю потрібним подати хоч деякі питання того
учителя, бо знаю, що ви цікаві знати. Богато є ще дітей,
котрі не годні відповісти на всі ці питання:

1. Який нині день?
2. Котрий се місяць?
3. Хто годен назвати дні тижня?
4. Кілько днів маємо в тижні?
5. Кілько є шкільних днів в тижні?
6. Кілько є робучих днів в тижні?
7. Як називається семий день тижня?
8. Кілько тижнів є в місяці?
9. Кілько місяців є в році?
10. Кілько тижнів є в році?
11. Кілько днів є в році?
12. Кілько годин має доба?
13. Як називаємо день і ніч разом?
14. Як називаємо місяці року?
15. Котрий се рік?
16. Яка се пора року?
17. Хто назве всі чотири пори року?
18. На які пори року ділиться рік?
19. Котру пору року ви найліпше любите? — Чому?
20. Опишіть докладно чому і котру пору в році ви
найліпше любите?

ХИМЕРИ СЛАВКА.

Комедійка на 1 дію.

(З французького).

ДІЙВ ОСОБИ:

Наталка, літ 15.

Інка, літ 10.

Славко, літ 13.

(Сцена: Кімната. Стіл, крісла. На право мала шапка. В глибині сцени маленький столик, на нім сифон, содової води і шклянк).

ЯВА ПЕРША.

(На сцену входить Славко з невеличкою книжечкою і читає її пильно).

СЛАВКО: О! Незвичайно цікава й поучаюча отся маленька книжечка про гіпнотизм. (Сідає, складає книжечку і ховає в кишеню). Значить, впливом магнетизму я зможу приспати першу-ліпшу особу, яка навинеться мені під руку, щоби тільки вона була нервова й вразлива. Я зможу зробити її слухняною всім моїм забаганкам. Сеж незвичайно. Коли би я так приспав мого тата, то я сказав би собі купити роверове колесо. А я так дуже його хочу. Коли би знову так приспав Маму, то вже тепер веліби я купити для себе обіцяний золотий годинник, а не ждати, поки не покину школи і не зложу матури... (Призадумується). Та не перехалуйся, любчику, наперед і відразу... Так міг би я казати закупити собі вілля в якійсь прегарній околиці... Я мушу старатися приборкувати де-що з своїх забаганок... Ох! чую, надходить Наталка. Укрийся. Не долюблю, як вона стає мене питати, що я тут

роблю, замість того, щоби вправляти на фортеп'яні. (Славко зникає на право в хвили, як з ліва надходить Наталка).

ЯВА ДРУГА.

НАТАЛКА: (Входить з рушником у руках): От! Малий дурачок. Він і не надіявся, що я була укрита за дверми... Чула я все, що ти, любчику, говориш. Дивіть, який мені! Ровер, золотий годинник. Що за смілість... (Сідає і береться мережати рушничок). Нехай би краще себе на хвилиньку загипнотизував, щоби стати охотнішим до науки!....

ЯВА ТРЕТА.

(Наталка і Славко).

СЛАВКО: (Півголосом): Починаймо без гомону... Розпічну свої вступні дослідні над моєю сестричкою Наталкою... Вона дуже нервова... а передовсім як розгнівається... вона буде добрим предметом для прищипання. „Засукує рукави і наближається до Наталки, що звернена боком до видців. Відтак поза її плечима починає виконувати свої рухи. Вони полягають на тім, що він то отвиряє, то замикає руки, немов гласкаючи простір у малім віддаленню від голови Наталки).

НАТАЛКА: (До себе): Дивіться на того малого дурака... Він думає, що я його не бачу в зердалі.

СЛАВКО: Питання, чи вона усне?... Ще ні!... Все ще рухає голкою... Трохи терпцю, воно прийде... В книжці написано, що воно не все однаково наступає... Потреба зосереджувати увесь свій вплив на дану особу, прогнати зовсім її волю...

(Наталка обертається нагло і ударяє Славка. Славко оstownпів).

НАТАЛКА: Ти не надіявся сього... Коли-ж ти думаєш покінчити робити з себе сміхованця поза моїми плечима?

СЛАВКО: (Потиряє побите місце): Ти могла би трохи лекше бити.

НАТАЛКА: Бю, як можу... А твоя лекція фортеп'яну? Далеко користнійше буде зайнятися нею, як бавитися дурницями.

СЛАВКО: Я робив малий досвід.

НАТАЛКА: Який?

СЛАВКО: Це дуже трудні речі, яких я учився у школі.

НАТАЛКА: (Подражнена): А я за мало мудра, щоби се зрозуміти, правда?

СЛАВКО: Я того не кажу.

НАТАЛКА: Слухай, зробиш ліпше, як візьмешся до праці. (Розгнівана). Забирайся зараз, чуєш... (Встає).

СЛАВКО: Не горячися... Що за цяця... (Збирається до відходу). Але я ще розпічну свої проби. (Відходить).

ЯВА ЧЕТВЕРТА.

НАТАЛКА: (Сміється і сідає знова). Він одурів сьогодні... Мене приспати... Ніл ні! Се-ж смішне до розтуки. (Входить Інка).

ЯВА ПЯТА.

(Наталка і Інка).

ІНКА: Не розумію того, що се зі Славком від самого ранка. Вештається з кута в кут, робить якісь знаки і виконує якісь таємничі рухи руками — одним словом здурів хлопчисько. От що-й-но я бачила, як він наблизився до Нера, як простягав руки, як корчив і простував свої пальці. А таке воно смішне... Але Неро, розгніваний тою комедією, кинувся Славкови просто на ніс.

НАТАЛКА: А не питала ти його про значіння сеї пантоміми?

ІНКА: Зовсім ні. Ми тепер поважно потінівалися.

НАТАЛКА: Потінівалися?

ІНКА: Так! Уяви собі, що я вчора застала сього лавича перед отсею шафкою. (Вона вказує на малу шафку з боку). Він пробував її відчинити силою.

НАТАЛКА: Неможливо!

ІНКА: Він хотів неначе вломник дістатися до чоколадок у шафці, знаєш?

НАТАЛКА: А то ласун!

ІНКА: Ще з перед кількох днів остало дещо солодєвких помадок. Вчора каже він до мене: „Інко, якби так покінчити вже помадки“. Коли я не хотіла вволити його бажанню, назвав мене скупиндрягою, дураком, гускою і Бог

зна чим. Сказав мені, що мене тільки за те бити. Се розгнізало мене і я заявила йому рішучо, що де сміє промовити до мене більше ні одного слова.

НАТАЛКА: Він нечемний!

ІНКА: А недобрий і упертий, як цап! Але я йому відплатила.

НАТАЛКА: Слухай, Інко. Я тобі раджу зїсти помадки, бо інакше він зласує їх тобі, будеш видіти. (Віддає їй рушничок). Ось маєш, від учера мережаю для тебе отсей рушничок.

ІНКА: Дякую, тобі сестричко.

НАТАЛКА: А як Славко надійде?... (Вона шепче Інці щось до уха. Інка сміється. В тій хвилі Славко показує з правого боку свою голову).

ЯВА ШЕСТА:

(Ті самі, відтак Славко укритий)

СЛАВКО: Щось вони змовляються... (До себе). Я вас обидвох присплю... А то буде сміху... Страчу часу, але можу вже для самої приємности дозволити собі на се!

ІНКА: Зараз, добре, Наталко?

НАТАЛКА: Зараз. (Виходить, Інка сідає на кріслі на котрім досі сиділа Наталка — боком до видців. Мережка в руках).

ЯВА СЕМА.

(Інка і Славко).

СЛАВКО: (До себе): Наталка забралася... Тепер ми обоє, мала зіснице... (Засукує рукави). Що до неї, я певний зовсім мого висліду. (Знов наближається на пальцях, починає свої таємничі рухи руками поза плечима Інки. Вона перериває свою працю і потирає рукою чоло).

СЛАВКО: (До себе): Ось, ось, вже усне... Ще трохи... Тільки терпеливо... (Далі виконує свої рухи). Інка замикає очі й опирається о плече крісла).

СЛАВКО: (До себе): Се чудово! Вона засипляє. (Голосніше). Спи! Я так хочу! (Продовжує свої рухи). Але ж я задоволений... Вона заснула... Якби мені хто дав десять долярів. (Поважно). Встань. (Інка встає звільна). Ди-

віль, вона встає.... Що за вислід, що за величавий, вислід... А тепер йди в напрямі шафки, я так хочу... (До себе). Що за вплив маю на неї... А мало що хибувало, щоб я не стратив довіря до себе... Інка з примкненими сцима йде звільна в напрямі шафки. Поперед неї Славко, звернений лицем до неї і виконуючи рухи руками перед Інкою). Шукай ключа від шафки. Я того хочу. (Інка виймає ключик із кишені фартушка). Се вже не вислід, се-ж правдивий тріумф... Відчини шафку... (Інка робить се). Вийми помадки. (Інка слухає). Що за покора й послух! Я сам-ще не повіривби, якби мені хто розказував... Тепер можу змусити її проти її волі, віддати мені всі помадки, яких мені ще вчора відмовила... Дай мені їх, я того хочу. (Інка виймає одну помадку з бомбонієрки і з'їдає). А се що? Я-ж не казав тобі з'їдати... Віддай мені бомбонієрку, я взиваю тебе віддати бомбонієрку. (Інка з'їдає другу помадку). А се що знову? Вона не слухає мене. (Він старається вирвати бомбонієрку одною рукою, а другою гіпнотизує її далі). Зараз віддай! (Але Інка з замкненими очима звертається на бік і їсть далі помадки. Відтак звертається до малого столика, де стоїть склянка і сифон содової води). Що се вона робить? Вона вже зовсім не слухає мене... Зажди, чуєш, зажди, я того хочу... Вона не хоче мені ні кришки оставити, бачиш.... Стій, стій! Я так хочу! (Слукає ногою). Що-ж то, мій вплив стратив всю силу? (Він кидається за нею, але в тім моменті Інка відвертається; очі напів отворені; натискає сифон, а звідтам струя води бе на Славка. Славко кричить): Боже мій, що се вона робить? Я-ж їй того не приказував!

ЯВА ОСЬМА.

(Ті самі і Наталка).

НАТАЛКА: (Сміється голосно): Але, удалося!

ІНКА: (Отвиряє очі й сама сміється): Ану, Славку, купайся, я так хочу. (Вона за ним зі сифоном, Славко утікає).

СЛАВКО: (Лихий): Сього вже занадто. Кипити собі з мене? (Розкладає рамена). Дивіть, як вона мене опорядила. Геть водою обляда.

НАТАЛКА: Добре зробила, що закипала собі з тебе.

Може се вилічить тебе з тої манії гіпнотизувати. "

СЛАВКО: (Виймає хусточку і осушує себе): Але-ж се злосливість, се злобно.

ІНКА: Що-ж ти хочеш, ти мене змусив слухати тебе.

СЛАВКО: Але я не казав тобі їсти помадок.

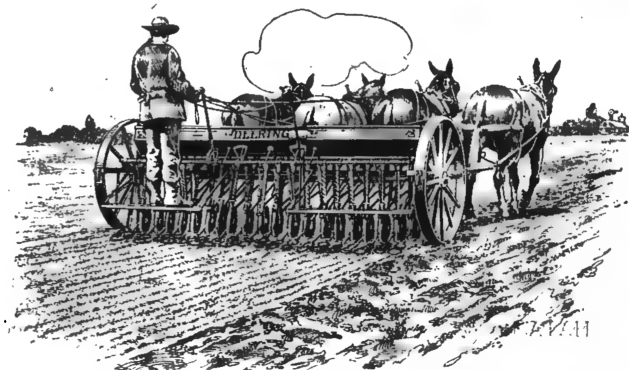
ІНКА: А видиш, хто злобний.

НАТАЛКА: А тепер досить того, До лекції. Я так хочу. (Стукає ногою. Славко лихий відходить).

ІНКА: (Подає бомбонірку Наталці): Тепер поділим я помадками. (Відходять сміючися).

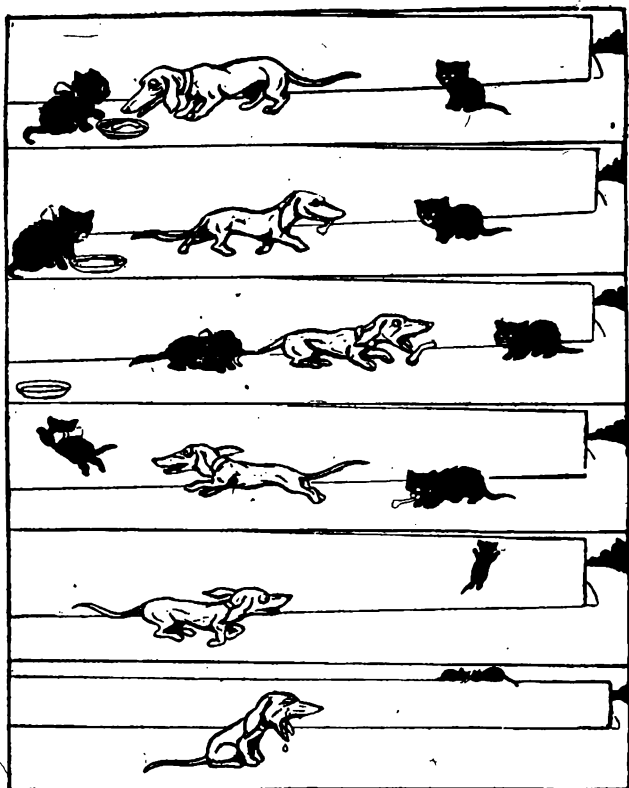
ЗАСЛОНА.

Реквізит до сценки: — Стіл, крісла, шафа, столик, сифон з водою, склянка, книжочка, рушник, голка і нитка, ключик і коробочка з цукорками.

ЯК КОТИКИ ПЕРЕХИТРИЛИ ПЕСИКА.

(В образках).

Хто до 25-го липня с. р. найкраще опише повість про пригоду котиків з песиком і пришле той опис до редакції „Діпочого Світа“, дістане в дарунок гарну книжочку.

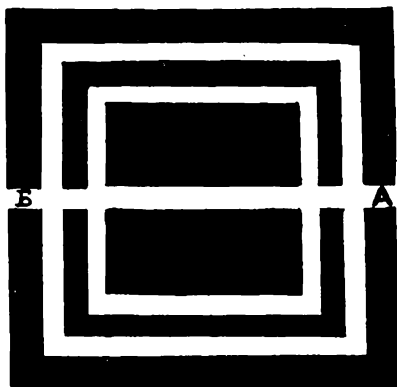
Редакція.

ПРОХІД ПО ГОРОДІ.

Отсей рисунок, се плян города. Чорні місця — то травники; білі — то стежки; А і Б — то брами.

Надежить ввійти до городу через браму А, перейти по всіх стежках так, щоби перейти кожду стежку, але жадну з них не переходити два рази і вийти через браму Б.

Хто се влучно відгадає, всі загадки, ребус, шараду і льотогриф, той дістане гарний даруночок від редакції „Діточого Світа”.

Дарунки даватимуться лише дійсним передплатникам. Хто не є передплатником, не може брати участі в преміях і нагородах, які „Діточий Світ” буде все давати.

Найбільшу нагороду дістануть ті діти, котрі зеднають нам багато нових передплатників.

Розвязки всіх загадок будуть поміщені в слідуячій числі.
Редакція.

ДЛЯ ЗАБАВИ І РОЗРИВКИ.

Забава в Суд.

Кілько є учасників забави тільки треба зробити з паперу рівних карточок. На шістьох карточках пишеться наступні назви: 1) голова суду, 2) перший суддя, 3) другий суддя, 4) стражник, 5) обвинувач і 6) злодій. Інші карточки зостаються незаписані. Ці карточки треба в однаковий спосіб завинути, вкинути до капелюха або шапки та помішати. Кожен учасник по старшині витягає одну карточку, і дивиться на боці, чи вона виписана чи порожня. Коли є написана назва одного з членів суду (1—5), то оголошується всім, яко відповідний урядник. Коли вона порожня, або на ній написано слово „злодій“, то ховається карточку мовчки при собі. Голова суду сідає за столом, по правій і лівій стороні оба судді (можна їм дати якісь відзнаки), а з боку стає стражник, з питкою (жмутом) з хустинки в руках. Тоді являється обвинувач і жалується, що йому вкрадено якусь річ, прим. годинник, шапку і т. п. Голова суду взиває його щоб виявив судови, хто є злодієм. Обвинувач зазиває на вгвад одну особу з решти учасників. Обжалований виступає наперед і доказує свою невинність тим, що предкладає судіям порожню карточку. За несправедливе донесення обвинувач дістає кару і одержує приказ, відруге вказати винуватика. Коли йому вдасться вгадати, хто має карточку з написом „злодій“, то над „злодієм“ переводять судіи суд і засуджують його на відповідне число ударів питкою. (Скрученого як мотуз хустинкою). Засуд виконує стражник, який вичисляє на плечах бідного винуватика означене число ударів. До забави треба очевидно більше осіб (понад 10), а коли їх є менше, то можна замість двох назначити лиш одного судію.

Питка.

(Гра молодіжки на Поділю).

Кладеся питку*) на землю. Довкола питки стають діти (хлопці і дівчата) в круг, тісно одно побіч другого, лицем до середини круга і всі держать руки поза собою.

Одно з дітей (вибране), питкар, бере питку, виходить з нею поза круг а йдучи довкола круга в право, подає неопостережено питку котрій-небудь дитині в крузі, яко ново-вибраному питкареви, — а сам іде даліш довкола круга, щоби стати в крузі на місце ново-вибраного питкаря. Ново-вибраний питкар, сейчас по одержанню питки, звертає ся в праву сторону і бе свого сусіда (сусідку) питкою по плечах. Сусід має втікати на право довкола круга і стати знов на своє місце в крузі; а повинен зробити се, що змога, як найскорше, бо як довго утікає і не стане на своїм місці в крузі, так довго питкар має право а й повинен бити його питкою по плечах. Опісля ново-вибраний питкар йде з питкою довкола круга і віддає питку знов иншому, як поступив його попередник.

*) Питка — скручена хустинка, рушник чи кусник якої иншої шматки.

СМІХОВАНКИ.

По ширости.

Також причина.

Прийшов тато з міста, дає синкови медівник та й каже:

Мати до дітей: — Діти! Нині справуйтеся чемно і не

— На Васильку! та поділися з Івасиком по ширости.

галасуйте, бо тата рука болить, то не буде міг бити.

— Як же то по ширости? — питає Василько.

Учителька: Никольцю, скажи но, що маємо з гуски.

— А так синку — каже батько. — Як переломив медівник, то більшу половину дай Івасикови, а собі зівстав меншу. Се буде „по ширости”.

Никольцю: Печеню, утробу і...

Учителька: і... і...

Никольцю: Товщ.

— Е, — каже аВсилько, — то дайте, тату, медівник Івасиковив: нехай він ділить „по ширости”.

Учителька старається помоги: Но, а що маємо у себе в ліжку?

Никольцю: Блощинці, пані учителько.

ПРИПОВІДКИ.

Де є охота, — там є робота.

Де нема охоти, там нема роботи...

Чемним, світ миленький,
Ледачим — гіренький...

Що собі зробиш, будеш мати,

Як учишся, — так будеш знати...

Працюй Іване, а будеш паном...

Працюй, роби, Катерино,
А буде з тебе господиня.

Хто часто в смуток вдаєся,
Того біда чпаєся...

Хто добре серце має,
Веселим все буває.

Кому добре, той сміється,
А кому зле, той кривиться.

Доброму добре усяда,
А лихому все якась злуда.

Прибрана Вітчизна.

Широке поле, неначе море,
І ліс густий, зелений мов тай,
Хатки з корчів десь недесь біліють —
То наш заморський-прибраний край.

Весело нам жити у ньому,
Бо тут є воля й свобода
І Ляхи нас тут вже не гноблять,
Тут наша прибрана вітчизна.

Пташки співають веселі пісні,
Приносить радість нам весна,
І небо зоряне, прозоре
Тут наша прибрана вітчизна.

Весною всюда радіють люде,
Що вже минулась остра зима,
Журчить водиця, дівтора граєсь,
Тут наша прибрана вітчизна.

Рільники спішать з плутами в поле,
Сіють пшеницю, вівси, ячмена,
Усі до праці щиро беруться,
Тут наша прибрана вітчизна.

Іван Новосад.

УЧІТЬСЯ.

Учіться діточки,
Учіться любенькі
Учіться пильно в школі;
Навчіться рідного —
Щоб в світі біленьким
Вам жилося на волі.

Учитися треба,
Щоб мудрим стати,
Щоб серце й душу скрипи-
Щоб силу і віру [ти—
У святій любові
Народу своєму посвятити.
С. М. Дорошук.

ДІТИ...

Маленькі ми ще діти,
Та щирі в нас чуття;
Ми все будем стреміти
До кращого життя.
Маленькі наші уми,
Та вчаться і ростуть —

Для добра, для народу
Весь свій труд віддадуть.
Маленькі наші очі,
Та бачать куди йти, —
Ми в праці все охочі,
То-ж дійдемо до мети...

Наука, праця й любов,
Вирве нас з всіх оков...

С. М. Д.

ПРАЦЮЙМО!

Працюймо, не спім,
Щасливі будем —
До школи спішім,
Там долю знайдем.

Доля в науці
Життя в освіті, —
Спішім до школи,
Працюймо діти!

Спішім до школи,
Знання дістати,
Щоб ще й до сили
Свій розум мати...

С. М. Дорошук.